

Høringssvar – Forslag til forskrift om overnattingsavgift til kommunene

Innledning

Hustadvika kommune viser til Nærings- og fiskeridepartementets høring av 23. januar 2026 om forslag til forskrift om overnattingsavgift til kommunene, og gir med dette sitt høringssvar.

Kommunen har tidligere uttalt seg om besøksbidragsloven, både selv og gjennom regionalt reiseliv. Flere av forholdene som da ble løftet frem, er fortsatt relevante i denne forskriftshøringen.

Hustadvika er en stor besøkskommune med flere store internasjonale attraksjoner og betydelig press på fellesgoder gjennom store deler av året, blant annet knyttet til Atlanterhavsvegen, Trollkyrkja og kultur- og historieformidling i Bud, inkludert Ergan kystfort/Bud museum. Besøksaktiviteten ved disse attraksjonene medfører behov for tilrettelegging og drift av infrastruktur, parkering, toalettfasiliteter og andre fellesgoder som i stor grad finansieres av kommunen. Selv om kommunen ikke er cruiseanløpskommune, er Hustadvika en tydelig besøkskommune og opplever betydelig belastning fra reiselivet, særlig gjennom dagsturisme og regionale besøksstrømmer, uten at dette gir tilsvarende inntektsgrunnlag.

Selv om Hustadvika har en del overnattingskapasitet lokalt, skjer en betydelig del av overnattingen i regionen til nabokommuner, mens belastningen på fellesgoder, som Atlanterhavsvegen, Trollkyrkja og Bud, oppstår i Hustadvika. Dette understreker behovet for en ordning som også sikrer treffsikker finansiering for kommuner med lavere overnattingsvolum, men høyt besøks- og friluftspress. For Hustadvika innebærer dette at finansieringsbehovet i større grad følger besøksbelastning enn overnattingsvolum.

Departementet ber i høringsnotatet om at det tydelig oppgis hvilke alternativer som støttes. Hustadvika kommune støtter Alternativ 4.2 i kapittel 4 og Alternativ 6.2 i kapittel 6, basert på hensynet til forutsigbarhet, treffsikkerhet og praktisk gjennomføring for både kommune og næringsliv.

Hustadvika kommune vil særlig fremheve tre forhold i denne høringen:

- behovet for en ordning som gir treffsikker finansiering også i besøkskommuner med stort dagbesøk og lavere overnattingsvolum
- behovet for samordning mellom overnattingsavgiften og regelverket for cruiseavgift, slik at kommunenes samlede finansieringsgrunnlag blir helhetlig
- behovet for nasjonale digitale løsninger og tydelig informasjon som sikrer praktisk gjennomførbarhet for kommuner og næringsliv

Merknader til de enkelte bestemmelsene i forskriften

§ 1 Fritak fra overnattingsavgiften

Hustadvika kommune støtter de foreslåtte fritakene, herunder fritak for brakkehotell, skoleturer etter opplæringslova § 4-6 og midlertidig botilbud etter sosialtjenesteloven. Fritak for enkelte ikke-kommersielle og dugnadsbaserte tilbud fremstår også rimelig.

Samtidig vil kommunen peke på at begrepene «ikke-kommersielle vilkår» og «dugnadsbasert virksomhet» er skjønnspreget og kan gi ulik praktisering i kommunene. Tydelig nasjonal veiledning er derfor viktig for å sikre lik praksis og forutsigbarhet for aktørene.

§ 2 Formidlers ansvar overfor kommunen

Kommunen støtter forslaget om at formidlere ikke skal være ansvarlige for manglende innbetaling som skyldes uriktige opplysninger fra tilbyder, og at ansvaret legges til formidleren som faktisk overfører betalingen til overnattingstilbyderen, alt.4.2. Dette fremstår som en hensiktsmessig løsning for å sikre tydelig ansvars plassering og forutsigbarhet i ordningen.

For at ordningen skal være praktisk gjennomførbar, mener kommunen det er nødvendig med nasjonalt tilgjengelige, maskinlesbare opplysninger om hvilke kommuner som har innført avgiften og hvilke perioder den gjelder. Formidlere opererer på tvers av kommuner, og lokale løsninger vil kunne gi økt feilrisiko og unødige kostnader. Kommunen anbefaler derfor at departementet etablerer en offentlig nasjonal oppslagstjeneste som formidlere og systemleverandører kan integrere sine systemer mot.

Kommunen anbefaler også at overnattingsavgiften synliggjøres som egen linje i prisinformasjon og kvitteringer, slik at avgiften tydelig fremstår som en offentlig avgift og ikke en prisøkning fra virksomheten.

For å redusere risikoen for misforståelser hos gjester, anbefaler kommunen at det utvikles en enkel standardisert kommunikasjonspakke som virksomheter kan bruke i booking og kundedialog.

§ 3 Frist for vedtakelse og kunngjøring

Kommunen støtter forslaget om at kommunale forskrifter må vedtas og kunngjøres innen 31. desember året før de trer i kraft. Dette vil bidra til forutsigbarhet for næringslivet og øvrige aktører.

Samtidig mener kommunen det er viktig at aktørene får tilstrekkelig tid til å tilpasse systemer og rutiner før avgiften trer i kraft. Kommunen anbefaler derfor at det sikres tilstrekkelig tid mellom kunngjøring og når avgiften trer i kraft, samt tydelig nasjonal tilgjengeliggjøring av vedtak, slik at både kommuner, formidlere og virksomheter kan oppdatere systemer og prisinformasjon i tide.

Kommunen vil også fremheve at det er hensiktsmessig at kommunene selv kan vurdere om overnattingsavgiften skal gjelde hele året eller kun i deler av året. Slik fleksibilitet er viktig for å kunne tilpasse ordningen til lokale besøksmønstre og sesongvariasjoner, og bidra til bedre treffsikkerhet i ordningen.

§ 5 Overgangsbestemmelse

Departementet ber om innspill på om det bør være frister for vedtak i 2027, og eventuelt når disse bør være. Hustadvika kommune støtter Alternativ 6.2, med flere frister i 2027.

Etter kommunens vurdering vil dette gi nødvendig forutsigbarhet for næringslivet, samtidig som det gir rom for lokale prosesser. Kommunen anbefaler at det legges opp til to vedtaksvinduer i 2027, eksempelvis ett på våren og ett på høsten.

Generelle merknader og helhetlige vurderinger

Kommunen mener forskriften fortsatt ikke avklarer tilstrekkelig hva som ligger i begrepet «reiselivsrelaterte fellesgoder». Uten tydeligere avgrensning kan dette gi ulik praksis mellom

kommuner og svekket legitimitet for ordningen. Kommunen anbefaler derfor en tydeligere nasjonal presisering og en enkel, standardisert rapporteringsmal.

Det er også viktig at ordningen ses i sammenheng med cruiseavgiften, som behandles i en egen prosess. For kommuner som Hustadvika kan belastningen fra besøkende være betydelig selv uten cruiseanløp, noe som kan gi en skjev finansiering dersom ordningene ikke ses i sammenheng. Kommunen anbefaler derfor at departementet enten samordner regelverkene eller utarbeider en felles veileder som beskriver hvordan kommunene kan sikre en helhetlig finansieringsmodell for overnatting, cruise og dagsbesøk.

I praksis overnatter mange besøkende i Molde og Kristiansund, mens belastningen på fellesgoder oppstår i Hustadvika. En ren overnattingsavgift i egen kommune kan derfor gi begrensede inntekter relativt til behovet, noe som understreker behovet for samordning og mulighet for regionalt samarbeid.

Reiselivets geografi er ofte regional. Høringsnotatet åpner for samarbeid mellom kommuner om planlegging og gjennomføring av ordningen. Kommunen anbefaler at veiledningen også omtaler hvordan samarbeid eller samordnet planlegging kan bidra der besøksbelastning og inntektsgrunnlag ikke nødvendigvis sammenfaller.

For å styrke lokal legitimitet anbefaler kommunen krav om årlig offentlig rapportering som synliggjør konkrete tiltak og effekten av midlene.

Kommunen ber også om at veiledningen omtaler hvordan dagsturisme og annet besøksbasert press kan inngå i vurderingen av behov for finansiering av fellesgoder, siden slike forhold i praksis kan gi betydelige kostnader uten direkte inntektsgrunnlag.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kommunen vil understreke at de økonomiske og administrative konsekvensene kan være betydelige sammenlignet med forventede inntekter i kommuner med lavere overnattingsvolum. Ordningen vil kreve nye rutiner og oppfølging både i kommunen og hos virksomhetene.

Dette forsterker behovet for nasjonale digitale løsninger, tydelig informasjon og en helhetlig finansiering av besøksrelaterte fellesgoder, slik at administrative byrder står i rimelig forhold til inntektene og det faktiske besøksbaserte presset.

Avslutning

Hustadvika kommune støtter hovedintensjonene i forskriften, men mener særlig at ordningen må sikre treffsikker finansiering også i besøkskommuner med stort dagbesøk, samordnes med cruiseordningen og støttes av gode nasjonale digitale løsninger for å fungere etter hensikten. Tydelige og forutsigbare overgangsregler vil også være viktig for praktisk gjennomføring.

Lokale næringsaktører understreker samtidig at ordningen må være treffsikker, ikke svekke konkurranseevnen til seriøse aktører, og at bruken av midlene må være tydelig, lokal og sporbar.

Kommunen stiller gjerne til disposisjon dersom departementet ønsker utdypende innspill eller eksempler fra vår kommune.